

Ўзбекистонда sog'liqni saqlash Здравоохранение Узбекистана

Газета 1995 йил октябрь ойидан чиқа бошлаган • www.uzssgzt.uz, info@uzssgzt.uz • 2015 йил 19 июнь • № 24 (1045)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
Қ А Р О И

МУБОРАК РАМАЗОН ОЙИНИ МУНОСИБ ТАРЗДА ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

Бугунги кунда она Ватанимиз, Ўзбекистонимизнинг барқарор суръатлар билан ривожланиб, барча соҳаларда улкан ютуқларга эришгангани, юртимизда ҳукм сураётган тинч ва осойишта, фаровон ҳаётни халқимиз авваламбор Яратганимизнинг марҳамати сифатида шукроналик ва розилик туйғуси билан қабул қилмоқда.

Шу борада эзгулик, саховат, меҳр-шафқат рамзи бўлган муборак Рамазон ойининг маънавий-руҳий ҳаётимиздаги алоҳида ўрни ва аҳамиятини инobatга олган ҳолда, жамиятимизда меҳр-оқибат, ўзаро аҳиллик ва тотувлик муҳитини янада мустаҳкамлаш, халқимизга хос олижаноб фазилатларни, диний-маърифий қадриятларимизни асраб-авайлаш ва улуглаш мақсадида:

1. 2015 йил муборак Рамазон ойининг бошланиши 18 июнь кунига тўғри келиши ҳақидаги Ўзбекистон мусулмонлари идорасининг ахбороти маълумот учун қабул қилинсин.

2. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари “Нуроний” жамғармаси, “Маҳалла” хайрия жамоат фонди ва бошқа жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда Рамазон ойини жойларда миллий анъана ва қадриятлар, урф-одатларимизга мос ва ҳамоҳанг тарзда ўтказиш билан боғлиқ чора-тадбирларни амалга оширсин.

Мазкур тадбирларни ўтказишда муборак Рамазон ойининг моҳиятида мужассам бўлган инсонийлик, сабр-қаноат туйғуларини, муқаддас динимиз арконларини эъозлаш, бугунги тинч ва осуда ҳаётимизнинг қадрига етиш, одамларни ўзаро яхшилик қилишга, барча миллат ва халқлар билан ҳамжиҳат бўлиб яшашга даъват этишга қаратилган кенг кўламдаги савобли амаллар, тарғибот ишлари ташкил этилсин.

Ушбу қутлуг ойда эҳтиёжманд кишиларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, оила ва маҳаллаларда меҳр-оқибат муҳитини мустаҳкамлаш, ёши улуг инсонларга эътибор ва ғамхўрлик кўрсатиш, буюк алломалар, азиз-авлиёлариимизнинг табарруқ қадамжолари ва зиёратгоҳларини ободонлаштириш бўйича олиб бориладиган тадбирларни янада кучайтиришга алоҳида аҳамият берилсин.

3. Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги ва бошқа оммавий ахборот воситаларига Рамазон ойини ўтказиш билан боғлиқ тадбирларни кенг ёритиш тавсия этилсин.

4. Мазкур қарор ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ш. Мирзиёев зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 2015 йил 16 июнь.

Матбуот анжумани

ТРАВМАТОЛОГИЯ ВА ОРТОПЕДИЯ: НАТИЖАЛАР ВА ИСТИҚБОЛДАГИ РЕЖАЛАР

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида травматология соҳасида илм-фан ва амалиётда эришилаётган натижалар ва истиқболдаги вазифаларга бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Травматология ва ортопедия илмий-текшириш институти билан ҳамкорликда ташкил этилган тадбирда ихтисослаштирилган илмий-амалий тиббиёт марказлари, илмий-текшириш институтлари олимлари, шифокорлар, ёш тадқиқотчилар иштирок этди.

Тадбирни Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Анвар Алимов кириш сўзи билан очар экан, Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида соғлиқни сақлаш тизимида амалга ошири-

лаётган туб ислохотлар жараёнида травматология ва ортопедия хизматини янада такомиллаштириш, соҳада ҳақон тиббиётининг илғор тажрибаларидан самарали фойдаланишга қаратилаётган доимий эътибор

аҳоли саломатлигини муҳофазалашда муҳим омил бўлаётганини таъкидлади.

Юртимизда амалга оширилаётган ислохотлар замирида халқимиз соғлигини сақлаш, соғлом ва ҳар томонлама баркамол авлодни вояга етказиш вазифаси туради. Ушбу вазифаларни амалга ошириш мақсадида республикамизда замон талабларига мос оилавий поликлиника ва қишлоқ врачлик пунктларида бирламчи тиббий-профилактика

(Давоми 2-бетда).

ЭЗГУЛИК ВА САХОВАТ ТАДБИРИ

14 июнь – Бутунжаҳон донорлар кунига бағишлаб республикамизнинг барча тиббиёт муассасаларида инсонлар ҳаётига наҳот бахш этаётган донорларни рағбатлантириш тадбирлари ўтказилди.

Жумладан, Республика қон қуйиш марказида ҳам мазкур санага бағишланган байрам тадбири бўлиб ўтди. Тадбирни Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Гематология ва қон қуйиш илмий-текшириш институти директори Аълонур Саидов кириш сўзи билан очиб, оғир аҳволдаги беморлар ҳаётини асраб қолиш учун қон топшираётган донорларни 14 июнь – Халқаро донорлар кунига бағишланган тадбирнинг маънавий-руҳий ҳаётимиздаги алоҳида ўрни ва аҳамиятини инobatга олган ҳолда, жамиятимизда меҳр-оқибат, ўзаро аҳиллик ва тотувлик муҳитини янада мустаҳкамлаш, халқимизга хос олижаноб фазилатларни, диний-маърифий қадриятларимизни асраб-авайлаш ва улуглаш мақсадида:

лан тилга олиб ўтди. Албатта, ушбу кўкрак нишонига сазовор бўлишнинг ҳам ўзига яраша машаққати бор, яъни ўз қонини камида қирқ марта ёки унинг таркибий қисмларидан бир қисмини камида олти марта бепул топширган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари мукофотланишини билдирди. Марказдаги тадбирда йиллар давомида ўз қони билан қўллаб инсонларга ҳаёт бахш этган донорлар Республика гематология ва қон қуйиш илмий-текшириш институтининг махсус дипломи ҳамда қимматбаҳо совғалари билан тақдирландилар. Тадбир сўнггида қатнашчилар учун халқимизнинг таниқли санъаткорлари ижросида дилрабо куй ва кўшиқлар янгради.

Алоҳида эътироф этиш муҳими, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 23 июлдаги “Ўзбекистон Республикаси фахрий донори” кўкрак нишони тўғрисида”ги 202-сонли қарори хусусида ўз фикрларини билдириб, мазкур кўкрак нишонига муносиб деб топилган донорларни хурмат би-

(Давоми 3-бетда).

Матбуот анжумани

ТРАВМАТОЛОГИЯ ВА ОРТОПЕДИЯ:
НАТИЖАЛАР ВА ИСТИҚБОЛДАГИ РЕЖАЛАР

ёрдамни кўрсатиш ишлари самарали йўлга қўйилган. Шошилиш тиббий ёрдам тизимида замонавий тиббий диагностика ва даволаш усуллари воситасида беморларга тиббий ёрдам кўрсатилаётгани оғир жароҳатлар туфайли келиб чиқадиган тиббий-ижтимоий муаммоларни камайтириш, инсон саломатлиги ва ҳаётини асрашга хизмат қилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазирлиги Травматология ва ортопедия

тириш мақсадида давлатимиз томонидан кўпгина амалий ишлар олиб борилмоқда, – дейди **Травматология ва ортопедия илмий-текшириш институти директори, профессор Мирҳаким Азизов.** – Шунингдек, тизимда юқори малакали кадрларни тайёрлаш, уларни иш ўринлари билан таъминлаш ҳамда аҳолига сифатли тиббий хизмат кўрсатиш доимий эътиборимиздаги масала бўлиб келмоқда. Бинобарин, бугунги кунда институтимиз фаолиятида

мутахассисларимиз кўплаб хорижий давлатларнинг етакчи клиникаларида касбий малакаларини ошириб келмоқдалар. Бунинг самараси ўларок, травматология ва ортопедия йўналишига ихтисослашган тиббий ёрдам кўрсатиш йилдан-йилга такомиллашиб бормоқда. Алоҳида таъкидлаш лозимки, институтимиз ҳамда вилоятлардаги кўп тармоқли тиббиёт марказлари, туман тиббиёт бирлашмаларида аҳолига замонавий андозалар даражасида тиббий ёрдам кўрсатиб келинмоқда. Айни пайтда мазкур соҳада қарийб бир минг уч юз нафар малакали олим ва шифокор фаолият юритиб келади. Суяк-бўғим касалликлари ва жароҳатларига ташхис қўйишда компьютер томография, рақамли рентген аппаратлари, артроскоп, ультратовуш таҳлил воситалари ва бошқа илғор тиббий технологияларнинг жорий этилиши касалликларни эрта аниқлаш ва даволаш имкониятини кенгайтирмоқда. Натижада охириги ўн йил ичида олимларимиз элликсдан ортиқ замонавий даволаш усуллари амалиётга татбиқ этишди. Бўғим артрозларида эндопротезлаш, тизза бўғим жароҳатлари ва касалликларида артроскопик усулда операция қилиш, остеопороз ва ортопедиянинг энг мураккаб соҳаларидан бири бўлган сколиозни даволаш, умуртқа диск чурраси, ясси оёқлик, кўкрак қафаси деформацияси каби касалликларни замонавий оператив усулда даволаш борасидаги ютуқлар фикримизнинг ёрқин далилидир. Институтимизнинг бир гуруҳ мутахассислари 2013 йилда жарроҳлик амалиётлари ҳамда

янги услубларни иш фаолиятига жорий қилганликлари учун давлат мукофотига сазовор бўлдилар. Соғлиқни сақлаш вазирлиги ташаббуси билан мунтазам равишда ўтказиб келинаётган «Ҳеч ким меҳр ва эътибордан четда қолмасин!» шiori остидаги ижтимоий акция ҳамда «Саломатлик» ҳафталикларида мутахассисларимиз фаол иштирок этиб, аҳолини чуқурлаштирилган тиббий кўриқдан ўтказиш билан бир қаторда жойларда мураккаб операция жараёнларини маҳаллий мутахассислар билан ҳамкорликда амалга ошириб келмоқдалар. Бундан ташқари, республикамиз бўйлаб «Маҳорат дарслари»нинг ташкил этилиши, жойларда соҳа ходимларининг малакасини ошириш билан бирга унинг доирасида ноёб операцияларнинг ўтказилиши учун катта қулайлик туғдирмоқда.

– Илгарилар суяк синиши-ни жарроҳлик усулида даволаш кўрсаткичи 10-12 фоизни таш-

кил этарди, – дейди **Травматология ва ортопедия илмий-текшириш институти директори ўринбосари Мурод Солиев.** – Илм-фан ва тиббиёт тараққиёти натижасида бугунги кунга келиб бундай беморларнинг аксарияти соғломлаштирилмоқда. Кам инвазивли, инсон вужудида оғир асорат қолдирмайдиган, беморларни тезда оёққа тургазиб, соғлом ҳаётга қайтаришга хизмат қилаётган бундай замонавий диагностика ва даволаш усуллари вилоятлардаги шифохоналарда ҳам муваффақиятли қўлланилаётгани жаҳон ҳамжамияти томонидан эътироф этилмоқда.

Тадбирда иштирок этган барча журналистлар ўзларини қизиқтирган саволлар бўйича мутахассислардан тўлақонли жавоб олдилар.

Ирода ИЛХОМОВА.
Суратлар муаллифи
Жасур ЖАЛИЛОВ.

илмий-текшириш институти юртимиз аҳолисига сифатли тиббий ёрдам кўрсатиш, соҳада янги даволаш услубларини ишлаб чиқиш билан шуғулланаётган етакчи шифо масканларидан бири ҳисобланади.

– Дарҳақиқат, бугунги кунда мазкур соҳани ривожлан-

(Давоми. Боши 1-бетда).

кўплаб янгиликлар жорий қилинмоқда ва улардан мураккаб амалиётларда кенг қўлланилмоқда. Ноёб даволаш усуллари юқори малакали мутахассислар томонидан муваффақиятли амалга оширилаяпти. Институтимиз жамоаси жаҳоннинг илғор тиббиёт муассасалари билан мустақкам ҳамкорлик ишларини олиб бораётганлиги ҳам диққатга молиқдир. Ўзаро тажриба алмашиш мақсадида ёш

Ҳисобот йиғилиши

ФАОЛИЯТЛАР ТАҲЛИЛИЙ ВА
ТАНҚИДИЙ КЎРИБ ЧИҚИЛДИ

Юртимизда аҳоли саломатлигини сақлаш ва уларнинг тиббий-ижтимоий муҳофазасини мустақкамлаш йўлида нодавлат ноижорат ташкилотлари томонидан ҳам кўпгина хайрли ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, камқонлик, лейкомия сингари оғир хасталикка чалинган беморларни даволаш, уларга ижтимоий кўмак кўрсатиш, моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш борасида ҳам ижобий натижалар кўзга ташланмоқда. Ўзбекистон Республикаси «Анемия ва лейкомия» хайрия жамоат фонднинг 2014 йилдаги ҳисобот йиғилишида ҳам ана шу масалаларга асосий эътибор қаратилди.

Йиғилишни кириш сўзи билан очган фонд бошқарув раиси Ш. Шораҳмедов ташкилотнинг 2014 йилдаги фаолияти ҳамда келгуси режалари ҳақида ахборот берди.

Ҳисобот даврида жамоат фонди томонидан олиб борилган ишлар таҳлил қилинди. Хусусан, фонд томонидан мазкур касалликларнинг олдини олишга қаратилган халқаро илмий-амалий семинарлар, давра суҳбатлари ва ўқув машғулоти ташкил этилди. Аҳамиятли жиҳати шундаки, ўтказилаётган хайрия тадбир-

ларига кенг жамоатчиликни жалб этиш мақсадида кўпгина волонтерлар институти шакллантирилди. Беморларга байрамларда хайрия ёрдамлари берилди. Шунингдек, клиникаларда меҳнат қилаётган фаол гематолог-трансфузиологлар ҳам мунтазам тақдирланиб келмоқда. Раис Ш. Шораҳмедов келгуси режалар ҳақида гапирар экан, жумладан келажакда жамоат фонднинг жойларда филиалларини очиш, уч тилдаги расмий веб-сайтни ишга тушириш, муҳтожларга тизимли ва манзилли ёрдам кўрсатиш

ҳамда ушбу вазифалар самарали бажарилишида Давлат грантларидан унумли фойдаланишнинг давом эттириш мақсади турганлигини алоҳида таъкидлади.

Кун тартибидеги иккинчи масала юзасидан фонднинг тафтиш комиссияси раиси Д. Маҳмудова сўз олиб, ташкилотнинг 2014 йилдаги молиявий аҳволи ва тушумлари, сарф-харажатлар сметаси ижросига урғу берди. Ҳисобот даврида режадаги жами тушумлар 30 481,06 минг сўм, яъни 101,6 фоизга бажарилган. Фонднинг 2013-2014 йиллардаги молиявий хўжалик фаолияти текширувдан ўтказилган ва маблағлардан мақсадли фойдаланганлик учун «Ижобий аудиторлик хулосаси» олинган.

Жамоат фонднинг 2014 йилдаги сарф-харажатлари хусусида ахборот берган фонд бошқарув раиси ўринбосари М. Рўзиевнинг фикрича, жорий йилда умумий тушумлар 31 500,0 минг миқдорда режалаштирилган.

Ойлик маошлар ва унга тенглаштирилган тўловлар умумий маблағнинг 14 фоизини ташкил этади. Бошқа тадбирлар учун эса 25 500,0 минг сўм, яъни барча маблағнинг 67,1 фоизи назарда тутилган.

Йиғилишда фонд ижрочи директори Н. Каримов 2015 йилга белгиланган чора-тадбирлар режаси ҳақида ахборот берди. Бажарилиши лозим бўлган ишларни аниқ муддат ичида ва сифатли амалга оширилишини назорат қилиш бўйича ўз тақлифларини билдирди. Сўзга чиққанлар фонднинг 2014 йилдаги фаолиятини ижобий баҳолаш экан, ютуқлар баробарида мавжуд камчиликларни бартараф этиш юзасидан ҳам аниқ тавсияларни бериб ўтдилар.

Юқоридаги масалалар юзасидан фонд васийлик кенгаши ва бошқарувнинг тегишли қарорлари қабул қилинди.

Намоз ТОЛИПОВ.

Дил изҳори

Бахтимизга
омон бўлинг

Муқаддам ҲАМИДОВА,
Тошкент шаҳри,
Шайхонтоҳур тумани,
«Жарарик» маҳалласи:

– 1994 йилда туғилган ўғлим Бобуржон туман мудофаа бўлимига чақирилиб, ҳарбий хизматга юборилиши учун тиббий кўриқдан тўлиқ ўтказилди. Унинг барча текширувлари меъёрида чиқса-да, жигарида эхинококк борлиги аниқланди. Шайхонтоҳур туман чақирув тиббий комиссияси катта шифокори томонидан ўғлим шаҳар ўсмирлар марказий диспансерига юборилди. Врачлар томонидан унинг жигарида эхинококк борлиги аниқланди. Уни академик В. Воҳидов номидаги Республика ихтисослаштирилган хирургия илмий марказига жўнатдилар. Ўз касбининг моҳир устаси бўлган хирурглар унинг жигаридаги эхинококкни жарроҳлик усулида олиб ташладилар.

Ўғлимнинг касаллиги ҳақида билмаганмиз. Яхшиямки, уни тиббий кўриқдан ўтказганмиз, акс ҳолда бу хавфли касаллик унинг соғлигини янада ёмонлаштириши мумкин эди. Ҳозир фарзандимнинг соғлиги яхши. Бизга вақтида тиббий ёрдам кўрсатган барча шифокорлардан миннатдоримиз.

ЭЗГУЛИК ВА САХОВАТ ТАДБИРИ

нишони тўғрисида”ги 202 сонли қарори ижросини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2015 йил 14 майдаги буйруғига мувофиқ, Самарқанд вилоятидан Қодир Ахроров, Фарида Файзиева, Наманган вилоятидан Акромжон Иномов, Наташа Турғунова, Бухоро вилоятидан Ра-

(Давоми. Боши 1-бетда).

дик Бобоев, Навоий вилоятдан Шохсанам Эшпўлатовалар “Ўзбекистон Республикаси фахрий донори” кўкрак нишони билан мукофотландилар. Албатта, бу каби жасорат ва матонат инсонийлик фазилатларининг ёрқин ифодаси бўлди, десак янглишмаймиз.

Мазкур сана муносабати билан Тошкент тиббиёт академиясининг 3-клиникасида ҳам тадбир бўлиб ўтди.

Ҳар йили анъанага айланган ушбу тадбирда клиника бош шифокори бошчилигида жамоанинг барча ходимлари ўз ихтиёрлари билан қон топширадилар. Сўзга чиққан клиника бош шифокори Жасур Ризаев донор бўлиш аввало, оғир аҳволда ётган беморларга беғараз ёрдам кўрсатиш билан бирга, қон топширган донорнинг саломатлигига ижобий таъсир кўрсатишини айтиб ўтди.

Эркин МАМАЖОНОВ, Тошкент тиббиёт академияси 3-клиникасининг Назорат бўлими бошлиғи:

– Анча йиллардан буён донорлик қилиб келмоқдаман. Ҳар йили ўтказиладиган Бутунжаҳон донорлар кунида клиникамизда қон топшириш маросими бўлиб ўтади. Бунинг учун барча меъёрий қоидаларга риоя қилиш мақсадида махсус хоналар ажратилган бўлиб, донорлар учун зарурий шароитлар яратилган. Донор бўлганлигим билан фахрланаман, чунки, танамда оқайётган қон кимнингдир ҳаётини сақлаб қололса, бунданда ортиқ бахт йўқ.

Малика МУРОДОВА, Тошкент тиббиёт академияси 3-клиникасининг

Статистика бўлими бошлиғи:

– Мана уч йилдирки, донор сифатида қон топшириб келмоқдаман. Айниқса, жамоамиздаги соғлом муҳит, шу билан бирга аҳиллик, бирдамлик ҳамда бир-бирига бўлган ҳурмат ана шундай хайрли тадбирларда ўз ифодасини топиб келмоқда. Клиникамизда сана муносабати билан ўтказилган тадбирда раҳбариятимиз ташаббуси билан жамоа ходимла-

рининг ҳамкорликда топширган қонлари ёрдамга муҳтож инсонлар ҳаётини сақлаб қолса, донорлар учун эса ўз саломатликларини тиклашда муҳим аҳамият касб этади.

Ҳа, бу каби саховатли ишлар биргина сана кунларидагина эмас, балки мунтазам равишда эзгулик йўлида ўзининг бардавомлигини йўқотмайди.

Ибодат СОАТОВА.

Мероприятие

СО СЛОВАМИ ИСКРЕННЕЙ БЛАГОДАРНОСТИ

Жизнь... Сколько чувств и эмоций переполняет нас, когда мы произносим это короткое слово. Каждый человек в своей жизни ставит перед собой определенную цель и стремится ее осуществить. Для этого он постоянно работает над собой, познает много нового и интересного. Для осуществления намеченных целей, несомненно, важно иметь крепкое здоровье.

Кровь, будучи самым важным источником жизни, играет самую главную роль в работе организма, питая его кислородом и полезными веществами. Но порой, в силу кровопотери при тяжелых болез-

ной кровью и ее продуктами является создание и пополнение донорской базы. И для того, чтобы безопасная кровь была доступна всегда, где это нужно, здоровые люди должны регулярно пополнять базу крови. Добро-

Узбекистан это событие стало отмечаться с 2005 года.

Открывая мероприятие, руководитель производственного предприятия «Препараты крови» Зухра Убайдуллаева поздравила его участников с деятельностью данного медицинского учреждения.

По словам заведующей отдела здорового образа жизни и медицинской статистики городского филиала Института здоровья и медицинской статистики Мавлюды Наркуловой, сегодняшнее мероприятие является для всех большим событием. Ведь именно благодаря донорам, каждую минуту во всем мире удается спасти жизнь очередного пациента. Доноры, будучи людьми с огромным сердцем, имеют крепкое здоровье. Заметим, что для сдачи крови, доноры поначалу проходят полный медицинский осмотр, сдают ряд анализов и по данным результатам они направляются на сдачу крови. Следует особо отметить, что донором может быть здоровый человек от 18 до 60 лет, не болевший инфекционными болезнями и ВИЧ/СПИДОМ.

Специалистами нашего отдела осуществляется широкая пропаганда донорства среди населения. Ведь именно пропаганда этого благого дела позволит расширить круг безвозмездных доноров, что существенно отразится на успешном лечении многих болезней.

Матлюба УРИШЕВА, заведующая отделением заготовки крови производственного предприятия “Препараты крови” ГУЗ г.Ташкента:

– Донорство – это великое движение, направленное на оказание помощи в деле оздоровления людей. Благодаря данной группе участников, сдающих безопасную кровь, многие пациенты исцеляются от своих недугов. Работая с нашими донорами, мы – медицинские работники, уделяем особое внимание тщательному контролю здоровья са-

мих доноров. Перед сдачей крови проводим тщательный медицинский осмотр, измеряем артериальное давление, берем необходимые анализы крови. А с получением результатов, доноры направляются на сдачу крови. Донор, для сдачи безопасной крови должен обладать отменным здоровьем, в чем им помогает ведение здорового образа жизни и наличие сбалансированного рациона питания. Пользуясь случаем, хотелось бы

реливанию крови исцеляется от своего недуга.

Лола АХМЕДОВА, донор:

– Когда я впервые пришла сюда сдавать кровь, меня очень хорошо приняли. Врачи и медицинские сестры провели качественный медицинский осмотр, взяли все необходимые анализы. Здесь же, хочу отметить, что будучи донором, твое здоровье постоянно контролируется врачами и медицински-

ням и несчастных случаях, когда жизнь человека буквально висит на волоске, его может спасти только переливание крови. Благодаря переливанию крови и её компонентов, врачам удается продлить и сделать более качественной жизнь пациентов, а также этот процесс немаловажен при проведении сложных оперативных вмешательств. И, к счастью, в жизни есть такие люди, которые могут пожертвовать своей кровью для спасения жизни другого человека. И эти великие люди – доноры. Доноры – это люди разных профессий, национальностей, люди с разными интересами. Но, они едины в одном – в деле оказания помощи человеку путем сдачи крови. Как нам известно, основным принципом обеспечения безопас-

вольные доноры считаются самой безопасной группой доноров, потому что у них отмечается самый низкий уровень инфекций, передаваемых через кровь. Сегодня в 62-х странах мира благодаря безвозмездному донорству созданы национальные запасы крови.

14 июня 2015 года в производственном предприятии “Препараты крови” Главного управления здравоохранения г.Ташкента состоялось мероприятие, проведенное по инициативе Министерства здравоохранения Республики Узбекистан, городского филиала Института здоровья и медицинской статистики, а также производственного предприятия “Препараты крови”. Данное мероприятие было проведено в преддверии Международного дня донора, отмечаемого во всем мире 14 июня, а в Республике

выразить слова искренней благодарности нашим донорам за их огромную помощь. Желаю им крепкого здоровья и успехов.

В ходе нашего пребывания в данном медицинском учреждении мы решили побеседовать с донорами, сдающими кровь.

Хамдам ЭШНИЁЗОВ, донор:

– В первый раз я сдавал свою кровь для спасения моей сестры, которая находилась в тяжелом состоянии. И через некоторое время она окончательно выздоровела. И я понял, как важно помогать людям, оказавшимся в трудной жизненной ситуации. Каждый раз, сдавая кровь, мое сердце переполняет чувство радости от того, что я помогаю пациентам, нуждающимся в спасении. Может быть, именно в этот момент, кто-то благодаря пе-

ми сестрами, ты все знаешь о своем здоровье, о любых изменениях происходящих в твоём организме. Вот уже на протяжении двух лет я регулярно сдаю кровь и тем самым вношу свою лепту в дело оздоровления населения.

В ходе беседы с донорами, глядя в их светящиеся от радости глаза, еще раз убеждаешься в том, что они заслуживают всех похвал. Именно благодаря им, на сегодняшний день в нашей стране пополняется база крови и ее ресурсов, что ведет к оказанию качественной медицинской помощи населению. В свою очередь, хотелось бы поблагодарить этих добрых людей и пожелать им долгих лет жизни и крепкого здоровья.

Ирода ИЛЬХАМОВА. Фото Анвара САМАТХОДЖАЕВА.

Ўтмишга бир назар

ТИББИЁТ ОЛАМИНИНГ СЎНМАС ЮЛДУЗИ

Абу Али ибн Сино жаҳон илм-фани, хусусан, тиббиёт илми тараққиётига беқиёс ҳисса қўшган буюк ватандошимиздир.

Маълумотларга қараганда, аллома фаннинг турли соҳаларига оид 450 дан зиёд асар яратган. Биргина "Тиб қонунлари" китоби асрлар давомида дунёнинг кўплаб университетларида тиббиёт фани учун асосий қўлланма сифатида ўқитиб келинган. Бу нодир китобга тиббиёт бўйича олимлар, шифокорлар ҳозир ҳам мурожаат қилиб туришади.

Президентимиз 2014 йил май ойида Самарқандда ўтказилган "Ўрта асрлар Шарқ алломалари ва мутафаккирларининг тарихий мероси, унинг замонавий цивилизация ривожига даги роли ва аҳамияти" мавзусидаги халқаро конференцияда буюк аждодларимиз ҳақида сўз юритганда "Ислом оламининг энг машхур файласуфи ва қомусий алломаси ҳамда инсониятнинг энг буюк мутафаккирларидан бири" деган унвонга сазовор бўлган Абу Али ибн Сино ҳаёти ва фаолияти авлодларда алоҳида ғурур ва эҳтиром туйғуларини уйғотишини таъкидлади.

Юртбошимиз фахр билан эътироф этганидек, Ибн Сино кейинги бир неча юз йиллар учун тиббиёт фанлари тараққиётининг асосий йўналишларини белгилаб берган, ҳозирги кунда ҳам ўз аҳамиятини йўқотмаган амалий тиббиёт ва фармакология соҳаларининг энг муҳим усулларига асос солган.

Илмий тил билан айтганда, буюк ҳақимнинг травматологияга оид кўплаб ишлари тиббиёт юксак тараққиётига этган ҳозирги кунда ҳам ўз аҳамиятини йўқотмаган, — дейди **Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази Бухоро вилояти филиали бош шифокори, тиббиёт фанлари номзоди Маҳмуд Сафаров.**

Олим тавсия этган ва амалиётда қўллаган усуллар замонавий тиббиёт ривожига мустаҳкам замин яратган. Бир неча йил давомида елка суяги синишини Абу Али ибн Сино усулида тўғрилаш мавзусида илмий изланишлар олиб бордим. Шу тариқа улуғ ватандошимиз тавсияси асосида беморни даволашнинг замонавий модификацияси ва махсус мослама яратилди. Ҳозир бу усул Тошкент тиббиёт академияси клиникаси, Республика травматология ва ортопедия илмий-текшириш институти ва бошқа шифоналаримизда кенг қўлланилмоқда.

Бухоро давлат тиббиёт институти доценти Фармон Гулбоев Абу Али ибн Сино усулидан фойдаланиб, дори воситалари яратиш устида изланмоқда.

Ўлкамиз наботот олами ниҳоятда бой, — дейди **Ф. Гулбоев.** — Ўрмонларда, тоғ ёнбағирларида, чўл ҳудудларида турли гиёҳлар, шифобахш ўсимликлар сероб. Ўз замонасида Абу Али ибн Сино бундай ўсимликлар орасидан шифобахш хусусиятга эгаларини аниқлаб, дори тайёрлаган ва беморларни даволаган. Институтиимизнинг «Шарқ табобати» кафедраси ўқитувчилари бобокалонимиз тавсияси асосида ангишвона гули, наъматак, таркибида йод моддаси бўлган ёнғоқ пўчоғидан лаборатория шароитида дори-дармон ишлаб чиқариш устида тадқиқот олиб борапти. Изланишлар ижобий самара бермоқда. Масалан, яқинда тегишли идораларга ўтқопи касаллигини бартараф этувчи препаратни синовдан ўтказиш учун тақдим этдик.

Мустақиллик йилларида Президентимиз раҳнамолигида миллий қадриятларимизни тиклаш, буюк аждодларимиз қолдирган бой илмий-маънавий меросни

ўрганиш ва тарғиб қилиш борасида кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда.

Афшона қишлоғида улуғ аллома номи билан юритилувчи мемориал-музей истиқлол йилларида янгича қиёфа касб этди. Президентимиз ташаббуси билан 2006 йилда қайта реконструкция қилинди.

Тиббиёт мактаби асосчиси — буюк бобокалонимиз фаннинг ўндан зиёд йўналиши билан шуғулланган ва улар ривожига катта ҳисса қўшган, — дейди **Бухоро давлат бадий-меъморлик музей-қўриқхонасининг Абу Али ибн Сино мемориал-музейи бўлими раҳбари Мансур Нуруллаев.** — Музейимиздаги экспонатлар шу ҳақда маълумот беради. Айтиш жоизки, мустақиллик йилларида мазмунан ва шаклан бойиган музей улуғ олим ҳаёти ҳамда ижодининг тўлақонли солномасига айланди.

Мемориал-музей Абу Али ибн Синонинг болалик ва ўсмирлик йилларини, фаолияти йўналишларини, унинг тиббиёт соҳасидаги мероси билан Шарқ табобати ўртасидаги устуворлик ва уйғунлиқни ўзида акс эттирган, буюк инсоннинг ўтмишдошлари, замондошлари ҳамда издошлари ҳақида кенг маълумотлар жамланган етти бўлимдан иборат. Кўргазма залларида бугун беш юздан ортиқ экспонат бор.

Қомусий олим меросини чуқур ўрганиш ва тарғиб қилишда Халқаро Ибн Сино жамоат фонди фаолияти муҳим аҳамиятга эга. Фонд бобокалонимиз меросини тадқиқ қилиш мақсадида хориждаги марказ ва жамғармалар билан самарали ҳамкорлик қилиб келмоқда. Бундан олти йил илгари францияликлар Парижда сақланаётган "Тиб қонунлари" асарининг бир неча саҳифаси факсимал нусхасини Афшонадаги мемориал-музейга совға қилди.

Абу Али ибн Сино номидаги мемориал-музей доимо гавжум.

Айниқса, хорижлик сайёҳ ва меҳмонлар музей билан танишар экан, ўз таассурот ва фикрларини ёзиб қолдиради.

Абу Али ибн Сино мероси эзгуликка, ер юзидаги барча инсонларнинг саломатлигига хизмат қилаётган экан, демак, у умумбашар фарзанди, буюк сиймодир, — дейди **Россиянинг Иркутск шаҳридаги "Авиценна" дори-дармон компанияси директори Татьяна Мулина.** — Улуғ олим туғилган Афшона қишлоғида бўлганимиздан бениҳоя хурсандимиз. Бу ердаги музейни томоша қилиб, ўзбек халқининг Ибн Сино хотирасига бўлган меҳр-муҳаббатини, унинг меросини кўз қорачигидек асраб-авайлашини кўриб, таҳсинлар айтамыз.

Ибн Сино музейида қандайдир илохий улугворликни ҳис этдим, — деб **ёзади америкалик сайёҳ Эдвард Мачировски.** — Инсоният тарихида нурли из қолдирган бундай сиймолар орадан қанча вақт ўтмасин, барча замон ва маконлар учун бирдай улугвор бўлиб, кишиларни ҳамиша ҳайратга солаверади. Ибн Синони англаш, у туғилган юрт муқаддаслигини ҳис этиш учун Афшонада бўлиш, унинг музейига келиш лозим.

Пешку туманининг Афшона

қишлоғидаги Абу Али ибн Сино номидаги тиббиёт коллежининг замонавий биноси қишлоқ кўриқига кўрк бағишлаб турибди.

Таълим муассасамиз ва мемориал-музей ўртасидаги майдонда Абу Али ибн Сино ҳайкали ўрнатилган, — дейди **Афшона тиббиёт коллежи ўқувчиси Муниса Ҳасанова.** — Бу барчамизга чексиз ғурур-ифтихор бағишлайди. Афшонадаги музейга ташриф буюрган хорижлик сайёҳ ва меҳмонлар коллежимизга келиб тиббиётнинг бошланғич асосларини ўрганиш учун яратилган шароитларга ҳавас қилишади. "Ибн Сино туғилган қишлоқда билим олаётган экансизлар, демак, бахтли ёшларсиз", дейишади ҳавас билан.

Ўтган асрда коинотда кашф этилган янги юлдузлардан бирига Абу Али ибн Сино номи берилган эди. Бу рамзий маънога эгадир ва Ибн Сино ер юзининг барча ҳудудларида, ҳамма замонларда тиббиёт оламининг мангу юлдузи бўлиб қолишига ишора ва эътирофдир.

Эркин ЁДГОРОВ.
Тоҳир ИСТАТОВ
олган сурат. (ЎЗА).

Саломатлик ҳафталиги

ТИББИЙ КЎРИК НАМУНАЛИ ТАШКИЛ ЭТИЛМОҚДА

Мамлакатимизда давлатимиз томонидан оналик ва болаликни муҳофаза қилиш ишларига катта эътибор қаратиб келинаётганлиги келажак авлодларимиз ҳар томонлама соғлом ва баркамол вояга етишишларида муҳим аҳамият касб этади. Чунки, соғлом миллатгина буюк ишларга қодирлиги бугунги фаровон ҳаётимиз мисолида тўла намён бўлмоқда, десак янглишмаймиз.

— Юртбошимиз раҳнамолигида аҳоли, айниқса она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш ва тиббий хизмат сифатини юксалтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда, — дейди **Марғилон шаҳар кўп тармоқли марказий поликлиника бош шифокори, олий тоифали врач Иброҳимжон Носиров.** — Айни кунда поликлиникамизда 413 нафар ходим фаолият кўрсатиб келмоқда, шундан 74 нафари шифокор, 262 нафари ҳамшира, 60 нафари кичик тиббиёт ходимларидир. Тиббиёт ходимларимиз ҳудудда истиқомат қилаётган 6276 нафар аҳоли ўртасида касалликларни эрта аниқлаш, профилактика ва чуқурлаштирилган тиббий кўриқларни ўтказишда самарали фао-

лият кўрсатмоқдалар. Бугунги кунда туғиш ёшидаги аёллар 1791 нафар, 14 ёшгача бўлган болалар 2027 нафарни ташкил қилади. Ўтган йили 1791 нафар бўлажак оналар тиббий кўриқдан ўтказилиб, улардан 1268 нафаридида экстрагенитал касалликлар аниқланиб, соғломлаштирилди. 14 ёшгача бўлган болаларнинг 2027 нафари тиббий кўриқдан ўтказилди. Касаллиги аниқланган болаларни амбулатор ва стационар шароитда даволаш тавсия қилинди. 157 нафар ҳомиладор аёл бирламчи скрининг назоратидан ўтказилди. Шунингдек, ҳудудда истиқомат қилаётган уруш ва меҳнат фахрийлари ҳамда ёши улуғ инсонлар навбатма-навбат тиббий кўриқдан ўтказилиб, зарур тавсиялар ва маслаҳатлар берилди.

— Бу йил ёзда 93 ёшга кираман, — дейди **Бурҳониддин Марғилоний номидаги маҳалла фуқаролар йиғинида яшовчи Ҳидоят ая Дадабоева.** — Куни кеча кўп тармоқли марказий поликлиниканинг шифокорлари хонадонимизга келиб бизни тиббий кўриқдан ўтказишди. Биз кексаларга кўрсатилмаётган бундай эътибор ва ғамхўрлик учун Президентимизга, қолаверса Соғлиқни сақлаш вазирлигига миннатдорлик изхор этамыз.

— Бир неча йиллардан буён қон босимим ошишидан қийналанман, — дейди **"Роҳат" маҳалласида истиқомат қилаётган 86 ёшли меҳнат фахрийси Мадаминжон ота Ҳакимов.** — Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан ўтказилаётган ижтимоий акция асосида шифокор мутахассислар тиббий кўриқдан ўтказишди, улардан зарур маслаҳатлар олдим. Бундай савобли ишларнинг давоми сифатида Кексаларни эъзозлаш йили муносабати билан 25 нафар кексага юқори технологияли ихтисослаштирилган тиббий ёрдам, 50 нафарга яқин кексалар вилоят

кўп тармоқли тиббиёт маркази ва ихтисослашган шифоналарда юқори маънадаги тиббий ёрдам, умуртқа поғонаси касаллигига чалинган 6 нафар беморга консерватив терапевтик даволаш йўли билан тиббий ёрдам, катаракта касаллиги билан оғриган 7 нафар ва глаукомага чалинган 3 нафар беморларга кўзни сақлаб қолувчи операциялар, пешоб тош касаллиги, простата беши аденомаси ва саратон касаллигига чалинган 6 нафар беморда кам инвазив урологик операциялар ўтказилди, 15 нафар беморда ЛОР тизими касалликларини эрта аниқлаш мақсадида эндоскопик ва отомикроскопик текширув усуллари амалга оширилди, бепул эмлаш йўли билан ижтимоий қўллаб-қувватлашга муҳтож бўлган қариялар орасида юқумли касалликлар профилактикаси мақсадида мавсумли грипга қарши 25 нафар ҳамда 1972 нафар отахон ва онахонлар В гепатитига қарши эмланди.

Муҳаммаджон МАҲМУДОВ,
Марғилон шаҳри.

Хурматли газетхонлар!

Кейинги йилларда республика соғлиқни сақлаш тизимида босқичма-босқич амалга оширилаётган ислохотлар ўз самарасини бериб келаятганлиги қувонарли, албат-

та. Айниқса, давлатимиз томонидан бирламчи тиббий-санитария ёрдами тизимига қаратилаётган эътибор бундан мустасно эмас. Газетамизда «Савол бering — жавоб берамиз» рукни остида мутахассислар билан му-

лоқот олиб борилмоқда. Агар Сизда бирламчи тиббий-санитария ёрдами ташкиллаштириш бўйича саволлар бўлса, вазирликнинг Марказий штаби barno.odilova@minzdrav.uz электрон манзили ёки 241-86-16 телефон

рақамига мурожаат қилинг.

Мутахассислар томонидан берилган жавоблар «Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш — Здравоохранение Узбекистана» газетаси саҳифаларида чоп этиб борилади.

Мутахассис маслаҳати

ЭПИЛЕПСИЯ КАСАЛЛИГИ
УНИНГ ЗАМОНАВИЙ ДАВОСИ БОРМИ?

Инсоннинг мия фаолияти билан боғлиқ касалликлар ичиди эпилепсия кўпроқ учрашига гувоҳ бўлиш мумкин. Унинг ижтимоий жиҳатдан хавфи катта бўлгани учун турмуш қуриш арафасида турган йигит-қизлар тиббий кўриқдан ўтказилади. Агар улардан бирортаси эпилепсия ёки бошқа руҳий касалликлар бўйича ҳисобда турса, тугилажак фарзандларга ундаги генетик белгилар яъни руҳий нуқсонлар ўтиши эҳтимолдан холи эмас. Шунинг учун ҳам эпилепсия касаллигига йўлиққан бемор тақдир тиббиёт ходимларини ҳаммаша ташвишга солиб келади. Ламозор туманидаги 18-оилавий поликлиника психоневролог Ирода Каримова билан бу касалликнинг келиб чиқиш сабаблари, ўзига хос симптомлари, диагностикаси, даволаш жараёни ва профилактикаси тўғрисида суҳбатлашдик.

– Эпилепсиянинг келиб чиқиш сабабларини мутахассис сифатида қандай шарҳлайсиз?

– Оддий тилда биз уни тутқаноқ ёки кўенчиқ деб атаймиз. Касаллик этиологияси ва патогенези охиригача ўрганилмаган. Биринчи тутқаноқ вақтидаги беморнинг ёши бевосита касалликнинг пайдо бўлиш сабаблари билан боғлиқдир. Янги туғилган чақалоқ ва эмизикли болада оғир гипоксия, бош мия ривожланиш нуқсонлари ва метаболик генетик нуқсонлар (гипогликемия, гипокалиемия, витамин В6 етишмаслиги) хасталик кучайишига сабаб бўлиши таҳмин қилинган. Эпилепсия этиологиясида туғруқ травмалари (қисқич ишлатиш сабабли ҳомила бошчаси ва чаноқ ўлчамларининг тўғри келмаслиги) ўзига хос роль ўйнайди. Айрим ҳолларда эпилепсияга дучор бўлган беморларнинг онаси ҳомилдорлик вақтида қизилча, грипнинг оғир формаси ёки бош мия жароҳатланишига учраган, спиртли ичимлик, гиёҳванд модда истеъмоли қилган ва тетраген таъсирга эга дорилар (резерпин, ремантадин) қабул қилгани аниқланган. Эпилепсия патогенезини аниқлаш мутахассисларга анчагина қийинчиликлар туғдирмоқда. Турли хил этиологик омиллар – алоҳида нейронларнинг ички қўзғалиши, функционал боғланган системали нейронларнинг қўзғалиши ёки термозланиши, бош миyaning энергетик ҳолати, айрим аминокислоталар метаболизмнинг бузилиши туфайли талваса келиб чиқиши мумкин. Ҳозирги вақтда эпилепсия патогенезида янги концепция, яъни калий (K⁺) каналлари блокадасидан кенг фойдаланилмоқда. Бу эса нейронлараро ҳалқа циркуляциясидаги импульсларнинг ўтишини қийинлаштиради. Қўзғатувчи трансмиттер (аспаратат ва глутамат) тутқаноқ ривожланишида асосий механизм бўлиб, тормозловчи (гамма-аминомой кислотаси) унинг тугашини таъминлайди.

– Касалликнинг аҳоли ўртасида учраш даражаси қандай ва уни аниқлаш мезонлари борми?

– Турли хуружлар ва хушдан кетиш билан бошланган эпилепсия ёш танламайди, у бир неча ойлик чақалоқда ҳам, катталарда ҳам учрашини кузатганмиз. Ҳар 1000 кишидан 5-10 нафари эпилепсияга

йўлиққан бўлиб, асосан 20 ёшгача бўлган йигит-қизларда кўпроқ учраши мумкин. Касалланиш даражаси жинсга боғлиқ эмас, эркак-аёлларда теппа-тенг юради. Худди бошқа асаб касалликлари каби эпилепсияда наслий омилнинг таъсири яққол сезилади. Ўтган асрнинг 50-йилларида аксарият давлатларда эпилепсиядаги наслий омил жуда бўрттириб кўрсатилган. Кейинчалик илм-фан ютуқлари бундай фарзани йўққа чиқарди. Бугунги статистик маълумотлар ота-онадан бири эпилепсия билан оғриси, улардан касал бола туғилиши хавфи 10 фоиздан ошмаслигини кўрсатмоқда. Агар хасталик ҳар иккисидан учраса, бу – чинакам фожа. Бола бир умр эпилепсия “гирдобиди”да қолади. Ташхис қўйиш учун шифокор бемордаги касаллик ҳамда ирсий мойилликни текширади. Аниқ ташхис қўйиш жуда мураккаб. Бунинг учун мутахассис кўп босқичли текширувни амалга ошириши даркор. Электроэнцефалография (ЭЭГ) аппарати воситасида беморнинг мия фаолияти текширилади. ЭЭГда кузатиладиган патологик ўзгаришлар, ўткир тўлқинлар, комплекс пик тўлқинлар, секин тўлқинли пароксизма кўринишида кечади. Эпилептик активлик касалликка дучор бўлган беморларнинг 30-40 фоизда аниқланади. Ҳозирги вақтда амалиётга кенг жорий қилинган комьютер томография ва магнит-резонанс томография текширувлари ташхис қўйишда аниқликни таъминлаб, шифокорнинг беморни даволаши учун энгиллик туғдиради. ЭЭГ кўрсаткичлари меъёрида бўлса, шифокор тутқаноққа қарши препаратларни тўхтатишга маслаҳат беради.

– Бошқа хасталиклар каби эпилепсия ҳам турларга ажратиладими?

– 1989 йилда қабул қилинган халқаро таснифга кўра, касаллик бирламчи (идиопатик) ва иккиламчи (симптоматик) турларга бўлинади. Эпилепсияга тиббий жиҳатдан чуқур изоҳ берганимизда, парциал, оддий, мураккаб, иккиламчи генераллашган, генераллашган, тонико-клоник, тоник, клоник, миоклоник, абсанс, атоник хусусиятларига тўхталиб ўтиш керак. Оддий парциал тутқаноқнинг бошланиши локал характерда бўлиб, беморнинг эс-хуши йўқолмайди. Унинг клиник белгисида турли ҳолатлар (мотор, сенсор, вегетатив ва психик) кузатилиб, эпилептик ўчоқнинг локализацияси ва эпилептик системанинг морфунк-

ционал хусусиятига боғлиқ. Мураккаб парциал тутқаноқ хушнинг бузилиши билан кечади. Бемор кейинчалик бўлиб ўтган воқеаларни умуман эслолмайди У кўпинча аура билан бошланади. Аура тутқаноқнинг хабарчиси бўлиб, хуруж бошланишига бир неча соат қолганда, баъзан эса бир-икки кун олдин беморнинг уйқуси қочади, хавотир пайдо бўлиб, жаҳлини боса олмайди, юзи ёки танасининг баъзи жойларида увушиш юзага келади, лаб бурчаклари титрай бошлайди. Бемор атрофида рўй бераётган воқеани но-реал (дереализация) деб қабул қилади. Айрим у “кўриб бўлган” ёки “умуман кўрмаган” ҳиссиётга дуч келгандек бўлади. Эпилепсиянинг баъзи турларида аура кузатилмайди. Аурасиз кузатиладиган катта тутқаноқ ҳаёт учун жуда хавфлидир. Бемор бош мия ва тан жароҳатига учрашини олдиндан билиб бўлмайди. Тонико-клоник эпилепсия учун бу белги типик бўлиб ҳисобланади. Бунга хос характерли белги эндоген ва экзоген омиллар – менструация, мастик, ўта толиқишга боғлиқ бўлиши мумкин. Танадаги барча мушакларда тоник қисқариш бошланади. Беморнинг кўзлари катта очилади, кўз соққаси юқорига кетади, қорачиқлари кенгаяди, ёруғликдан кўзи қамашади. Спазмлашган товув ёриқларидан ҳаво ўтганда эпилептик қичқириш пайдо бўлади, бу бир неча секунд давом этади. Кейинчалик мушакларнинг тоник ригидлиги қалтирашга ўтади ва клоник фазаси бошланади. Клоник тутқаноқ фақат клоник фаза билан характерланади. Бу кўпинча эмизикли болаларда кузатилади. Бунда бола ҳушидан кетиб, вегетатив бузилишлар билан бирга икки томонлама ритмик клоник тутқаноқ пайдо бўлади. Тунги хуруж кундузгисидан бошқачароқ тарзда кечади. Бемор бирдан уйғониб кетади, боши қаттиқ оғрийдир, кутилмаганда қайт қилади, аста-секин кўзи ва боши ён томонга қайрилган ҳолда тутқаноқ хуружлари бошланиб кетади. Унинг юзи қийшайиб қолади, сўлаги оқади ва дудуқлана бошлайди, тилини тишлаб олиши, оғзидан қон аралаш кўпик келиши, сийиб юбориши билан ён-атрофида турган яқинларини ҳаяжонга солади. Ётан жойидан тезликда туриб, ўтириб олади, оёқлари билан велосипед ҳайдаётгандек ҳаракат қилади, гўжанак бўлиб тўшака ағанади. Гоҳида у ўрнидан туриб юриб кетади, қадмини тўхтатади, югуриб уйдан чиқиб кетиши мумкин. Хуружи жараёни 30 сониядан 2 дақиқача давом этади. Бемор ўзига келган, нималар қилганини эслаб олмайди, баъзан нима содир бўлганини чала-чулпа ҳикоя қилиб беради. Эпилепсия қандай ҳолатда ва қайси турда учрамасин, уларнинг барчасида бир-бирига ўхшаш жиҳатлар кўп. Шунинг учун ҳам биз шифокорлар касалликка умумий қилиб, “эпилепсия” номини берганмиз. Юқорида келтириб ўтганларим эса тадқиқотчилар

олиб борган илмий изланишлардан бир шингили, холос.

– Эпилепсия руҳий касаллик тури бўлгани учун беморнинг мия фаолияти ва юрак функциясида ўзига хос “муҳит” мавжуд. Ана шу “муҳит”га мослашиб яшайдиган беморнинг хатти-ҳаракатлари қандай ҳолат кузатилади ва бу унинг ён-атрофидаги кишиларга таъсир қилиш даражаси хусусида нима дея оласиз?

– Эпилепсияда хулқ-атвор ўзгаришлари баъзан “ижобий” тус олади. Улар кимгадир керагидан ортиқ даражада меҳрибон, бош ёрдамчи, қулиб турадиган, мулойим, ҳар қандай ишга бел боғлаб киришиб кетадиган шахслардир. Бу меҳрибонлик баъзи ҳолларда оила аъзоларига эмас, бегоналарга кўрсатилади. Беморнинг жаҳлини чиқариш осон, қилаётган ишларига мос эътиборни сезмаса ёки танбех эшитса, у янада қайсар ва ўжар бўлиб қолади. Агар бемор бирорта киши билан “сан-ман”га борса, қайтиб ўша одамга умуман яқинлашмайди. Бу типдаги кишиларнинг айримлари ҳақиқатпарвар бўлса, баъзилари фирт ёлғончи бўлишади. Унинг учун бегона одам ноҳақликдан азият чекса, узок вақт у ҳақда гапириб юради, қўлидан келса, ёрдамга шошади. Баъзи беморлар уйи ва ишхонасини саранжом-сарини тутишади, озода кийинишади, жуда тартибли бўлиб, улар баъзан клеptomания (керакмас нарсаларни ўғирлаш) билан ҳам шуғулланадилар. Эпилепсия касаллигида кузатиладиган шахсий ўзгаришлари касалликнинг қайси ёшда бошлангани, хуружлар сони ва тури, ўтказилаётган даволаш муолажаларининг узвийлигига боғлиқдир.

– Эпилепсиянинг даволаш босқичлари қандай олиб борилади? Бемор руҳий касалликлар диспансерида ҳисобга олинган, у билан даволаш ишларини ташкил этишда нималарга аҳамият берилади?

– Кўпинча эпилептик беморни неврологик характердаги касал, деб ҳисоблашади. Беморга ташхис қўйиш невропатолог ёки психоневролог зиммасига тушади. Психик нуқсон айрим беморларда (25-30 фоиз) турли даражада яққол намоён бўлиши мумкин. Даволашни бошлашдан аввал шифокор беморда церебрал (ўсма, энцефалит ва бошқалар) ёки экстрацеребрал (инсулома, гипопаратиреоз) йўқлигига ишонч ҳосил қилиши керак. Касаллик комплекс, индивидуал, узлуксиз ва узок муддат даволаниши керак. Даволаш эпилептик тутқаноқ турини ҳисобга олган ҳолда битта препарат (монотерапия)дан бошланади. Тонико-клоник, тоник, клоник, миоклоник, генераллашган тутқаноқларда фенобарбитол, бензонал, глюферал, дифенин (фенитоин), карбозепин (финлепсин), тедретол, стазепин, гексомидин (примидон), вольпроат натрий (депакин, конвулекс, ацедипрол) каби препаратлар қўлланилади. Оддий порциал ва му-

раккаб тутқаноқ турига қараб, шифокор препаратни тўғри тавсия қилиши керак. Унинг дозасини белгилашда тутқаноққа ноҳўя таъсир ҳосил қилмаслиги ҳисобга олинади. Бирдан кўп миқдорда ёки ўта кам даражада бериш тавсия қилинмайди. Препарат дозаси эмпирик танланади, унинг қондаги концентрацияси 2-3 соатдан кейин кульминацион чўққига етади. Болаларда суткалик доза катталарга нисбатан юқориқроқ бўлиб, бу уларда метаболизмнинг интенсификацияси билан боғлиқдир. Бола ўсган сари метаболизм секинлашади ва катта ёшдаги одамлар учун препарат дозаси камайтиради: 60 ёшдан кейин 20-25 фоизга, 70 ёшдан кейин 30-50 фоизга. Агар бемор ҳомилдорлик давридан бошдан кечираётган бўлса, иккинчи ярмида доза нисбатан оширилади. Агар муолажа самара бермаса, бир неча препаратлар комбинацияси қўлланилади. Даволашни ҳар доим битта препаратдан бошлаб, дозани аста-секинлик билан оширишнинг аҳамияти катта. Муолажа тартиби бузилса, яъни препарат қўлланилмай қўйса, алкоголь қабул қилинса, ҳаддан ташқари толиқиш, гиперинсоляция, уйку етишмовчилиги рўй бериши, беморнинг аҳолида салбий ўзгаришлар кузатилади. Резидуал эпилептоген жароҳатлининг декомпенсацияси белгиларида курсдан ташқари дегидратацион, сўрдирувчи, қон-томир давоси олиб борилади. ЭЭГ натижаси ва терапевтик ремиссия ҳулосасига кўра, даволаш жараёни 3 йилдан кам бўлмаслиги лозим. Препарат қабули аста-секинлик билан камайтирилиб, беморнинг аҳоли ўнглинишига қараб, батамом тўхтатилади. Агар тутқаноқ даволанмаса ва тез-тез қайталаса, бемор нейрохирургик текшириш ва даволашга ётқирилади. Хирургик давода эпилептик ўчоқ олиб ташланади.

Сўнгги йилларда эпилепсияга қарши янги препарат – ламиктал (ламо-тридин) кенг қўлланилмоқда. Оддий ва мураккаб, абсанс, генераллашган, тонико-клоник тутқаноқда бу препарат кутилган самарани беради. Ламиктал кунига 50 мг.дан бошланиб, аста-секинлик билан 200 мг.гача етказилади. Қайси препарат бўлишдан қатъи назар, беморнинг яқинлари уни қабул қилишда, албатта, шифокор билан маслаҳатлашиб иш тутганлари маъқул.

Эпилепсия ташхиси қўйилган бемор худудий туман руҳий касалликлар диспансерида ҳисобга олинб, доимий равишда психотерапевт ёки психоневролог назоратида бўлиши керак. Зарурий муолажа усуллари унинг кўрсатмаси билан амалга оширилади.

Хулқар КУЗМЕТА
суҳбатлашди.

Табиий дорихона

«ФЛЕГМЕН» ТИНЧЛАНТИРУВЧИ ЙИГМАСИ

Тошкент фармацевтика институти олимлари томонидан асаб тизими касалликларини даволашда қўлланиладиган янги дори воситасини ишлаб чиқаришга Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги қошидаги Дори воситалари ва табиий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаса томонидан рухсат берилди. Дори воситаси маҳаллий ўсимликлар хом ашёлари асосида тайёрланган бўлиб, у «Флегмен» тинчлантирувчи йиғмаси деб номланди. Йиғма таркибига регель кўзикулоғи ўти, Туркистон арслонқуйруғи ўти, чучукмия илдиэлари ва қалампир яллиз барглари кирди.

Регель кўзикулоғи Марказий Осиёнинг эндем ўсимлиги бўлиб, у ўзининг таркибида флавоноидлар, иридоид гликозидлари, ошловчи моддалар, органик ва оксидолчин кислоталари, кам миқдорда эфир мойлари сақлайди. Ушбу ўсимлик Тошкент фармацевтика институти ходимлари томонидан тинчлантирувчи восита сифатида табиёт амалиётида қўллаш учун тавсия этилган.

Туркистон арслонқуйруғи ҳам Ўзбекистоннинг тоғли худудларида учрайдиган ўсимлик тури бўлиб, унинг таркиби илмий табиётда қўлланиладиган оддий арслонқуйруқ ва беш бўлакли арслонқуйруқ турларига жуда яқин. Шу тўғрисида ўсимликни табиёт амалиётида тинчлантирувчи восита сифатида қўллаб келинмоқда.

Чучукмия илдиэлари эса нафақат табиёт ходимлари, балки кенг оммага ҳам ўзининг шифобахш хусусиятлари билан маълум ва машҳур. Ўсимлик таркибида сапонин деб аталувчи табиий сирт фаол моддалар, жумладан, глицирризин кислотаси, флавоноидлар, полисахаридлар ва қанд моддаларини сақлайди. Илмий ва халқ табиётида балғам кўчирувчи, иммунитетни оширувчи, ошқозон-ичак касалликлари ва жигар хасталикларини даволовчи восита сифатида кенг қўлланилади. Шунингдек, дори воситалари таркибига уларнинг таъмини яхшилашда корригент сифатида қўшилади.

Қалампир яллиз ўсимлиги эса охириги ўн йилликда Ўзбекистонда кўп миқдорда маданий ҳолда етиштирила бошланди. Унинг барглари ўз таркибида кўп

миқдорда эфир мойлари (асосий моддаси – ментол), ошловчи моддалар, органик ва оксидолчин кислоталарини сақлайди. Ўсимлик маҳсулоти антисептик, спазмолитик ва яллиғланишга қарши восита сифатида шамоллаш, юқори нафас йўллари касалликларида, иштаха очувчи ва кўнгил айнашига қарши восита сифатида кенг фойдаланилади.

«Флегмен» тинчлантирувчи йиғмасининг таркибини ишлаб чиқишда фармакологик скрининг усулидан фойдаланилди. Клиникага бўлган тадқиқотлар институтнинг клиник фармакология кафедраси профессори Х. Алиев томонидан олиб борилган. Клиник синовлар эса республика миқдоридаги муассасаларда профессор Х. Алиев томонидан олиб борилган. Клиник синовлар эса республика миқдоридаги муассасаларда профессор Х. Алиев томонидан олиб борилган. Клиник синовлар эса республика миқдоридаги муассасаларда профессор Х. Алиев томонидан олиб борилган.

Клиник синов натижалари «Флегмен» тинчлантирувчи йиғ-

масининг беморлар томонидан яхши қабул қилиниб, уларнинг ички органлари ва қон кўрсаткичларига ижобий таъсир этишини кўрсатди. Шунингдек, синовларда иштирок этган, марказий асаб тизими бузилиши билан боғлиқ бўлган барча беморларнинг турли касалликлари самарали даволанди. Олиб борилган тадқиқотлар «Флегмен» тинчлантирувчи йиғмасининг юқори самарали тинчлантирувчи дори воситаси бўлибгина қолмай, балки беморлар саломатлиги учун мутлақо безарар эканлигини исботлади.

2013-2014 йилларда «Маҳаллий ўсимлик хом ашёлари асосида ишлаб чиқилган седатив «Флегмен» йиғмасини корхона шароитида ўзлаштириш» мавзусида инновацион грант лойиҳаси муваффақиятли якунланиб, ишланма VIII Республика инновацион гоё ва технологиялари ярмаркасида иштирок этиб, сертификат билан тақдирланди.

Бугунги кунда «Флегмен» тинчлантирувчи йиғмаси маҳаллий фармацевтика корхонаси томонидан саноат миқёсида ишлаб чиқарилиши йўлга қўйилди. Йиғма майдаланган ҳолда 50 ва 100 г. дан картон қутиларда ҳамда 1.5 г.дан филтёр пакетчаларда ишлаб чиқарилиши кўзда тутилган.

«Флегмен» тинчлантирувчи йиғмасининг 1:10 нисбатдаги дамламасини 1/3-1/2 стакандан кунига 2-3 маҳал 2-3 ҳафта давомида ичиш тавсия этилади. Дамламани уй шароитида тайёрлаш учун 1 ош қошиқ йиғмани (10 г) эмалланган идишга солиб, 1 стакан қайнатилган сув қўйилади ва қопқоғи ёпилиб, паст ҳароратда 15 дақиқа давомида қайнатилади. Сўнг 30 дақиқа хона ҳароратида совутилиб, 4 қават донадан сузиб олинади. Филтёр пакетчалардаги йиғмадан дамлама тайёрлаш учун эса 1-2 филтёр пакетчани (1,5-3,0 г) эмалланган идишга солиб, 1 стакан қайнатилган сув қўйилади ва қопқоғи ёпилиб, паст ҳароратда 15 дақиқа қайнатилади. Сўнг 30 дақиқа давомида хона ҳароратида совутиб, ичиш буюрилади.

«Флегмен» тинчлантирувчи йиғмасидан тайёрланган дамлама марказий асаб тизимининг бузилиши билан боғлиқ бўлган турли касалликлар (невроз, мигрень, невралгия, уйқусизлик ва бошқ.)ни даволашда қўлланилади.

А. ФАНИЕВ,
фармацевтика фанлари
номзоди, доцент.

Бирламчи бўгин фаолияти

ДАВОЛАШ-ДИАГНОСТИКА ИШЛАРИ
ВА ҲУЖЖАТЛАРНИ ЮРИТИШ

Намунали қишлоқ врачлик пунктларини ташкил этиш, бирламчи табиий санитария ёрдами тизими фаолиятини тубдан яхшилаш борасида вилоятимиз соғлиқни сақлаш тизимида бугунги кунда ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг тегишли буйруқлари ва вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси кўрсатма хатларига асосан, жойларда намунали семинарлар ташкил этилиб, энг аввало қишлоқ врачлик пунктларида бирламчи табиий хужжатлар (вазирликнинг 2006 йил 26 июндаги 287-сонли буйруғи асосида) юритилишини ташкил этиш ва даволаш диагностика стандартлари асосида иш олиб борилишини таъминлаш ҳамда мазкур муассасаларга амалий ёрдам кўрсатиш каби масалаларга катта аҳамият берилмоқда.

Бухоро вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси бошлигининг жорий йил май ойидаги кўрсатма хатига асосан «Работ», «Косари», «Афсона», «Боғча», «Пашмон», «Охунбоев», «Додхо», «Дўрман», «Гулистон», «Сорғун» қишлоқ врачлик пунктлари бошқарма ва туманларга масъул вакиллар томонидан, шунингдек, «Шергирон», «Кудрашех»,

«Ғазберон», «Чандир», «Зарангари», «Гулистон», «Миришкор», «Хўжалик», «Геофизика» ҳамда «Бўзачи» ҚВПлар Бухоро Давлат табиёт институти томонидан намунали шаклга келтирилиши режалаштирилган.

Куни кеча Бухоро туманидаги «Шергирон» қишлоқ врачлик пунктида бошқарманинг амбулатор-поликлиника муассасалари ва умумий амалиёт шифокорлари

бўйича бош мутахассислари томонидан намунали семинар ташкил этилди. Унда вилоятдаги барча ҚВПлари, туманлардаги кўп тармоқли марказий поликлиникалар мудири ҳамда координаторлари иштирок этишди. Семинарда мутахассислар томонидан бошқарманинг 5-, 98-, 161-сонли буйруқлари асосида ишни ташкил этиш бўйича муассасаларда юритилаётган барча бирламчи табиий хужжатларни юритиш тартиби тушунтирилди, шунингдек, ҚВПлари фаолиятини яхшилашга қаратилган кўргазмали видеороликлар намойиш қилинди.

Семинар давомида иштирокчилар бирламчи табиий санитария хизмати бўйича амалдаги буйруқлар ва уларнинг ижроси борасидаги талаблар билан танишдилар. Рўйхатхоналарни оливай шаклга келтириш ва амбулатор карталар сифатида ҳамда даволаш диагностика стандартларига катта эътибор берилди. Эътиборли жиҳати, Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 287-сонли буйруғига асосан, янги шаклдаги стандарт амбулатор карталар очилди ва улар намуна сифатида кўрсатилди.

Навбатдаги семинарлар Шофиркон туманидаги «Чандир» ҳамда Олот туман табиёт бирлашмасига қарашли «Додхо» ҚВПларида ўтказилиши режалаштирилган.

Элёр ОЛТИЕВ,
Бухоро вилоят соғлиқни сақлаш бошқармасининг амбулатор-поликлиникалар хизмати бўйича бош мутахассиси.

Анжуман

ТИББИЁТ ВА ИЛҒОР
ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Андижонда «Профилактик табиёт: бугун ва эртага» мавзусида республика илмий-амалий анжумани бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Андижон Давлат табиёт институти ҳамкорлигида ташкил этилган тадбирда Президентимиз раҳнамолигида соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш, табиий хизмат сифати ва савиясини юксалтириш, табиёт муассасалари моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, ходимларнинг билим ва малакасини ошириш, касалликларни аниқлаш ва даволашда фан ютуқларидан самарали фойдаланишга алоҳида эътибор қаратилаётгани таъкидланди.

Профилактик табиёт соҳасида янги технологияларнинг қўлланилаётгани турли хасталикларнинг олдини олиш ва самарали даволашда муҳим аҳамият касб этаётир, дейди Андижон Давлат табиёт институти ректори вазифини бажарувчи Иброҳимжон Олимжонов. Бугунги анжуман ҳам сурункали ноинфекцион ҳамда юрак қон-томир касалликлари профилактикасида қўлланиладиган усулларни такомиллаштириш, сурункали ноинфекцион касалликларни донозолик диагностика қилиш, турли хасталикларни даволаш ва олдини олишда дори профилактикаси каби муҳим масалалар, шунингдек, илғор иш услублари ва тажрибаларни оммалаштиришга қаратилган.

Анжуманда иштирок этган хорижлик эксперт ва олимлар мазкур йўналишда амалга ошираётган тажрибалари ҳақида гапириб, мамлакатимиз табиётининг ривожига ҳамда эришилаётган ютуқларга юқори баҳо берди.

Ўзбекистонлик ҳамкасбларимиз билан бир неча йилдан буён ҳамкорлик қилиб келамиз, дейди Санкт-Петербург ҳарбий табиёт академияси юқумли касалликлар кафедраси мудири, профессор Сергей Козлов. Мамлакатимизда аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш борасида амалга оширилаётган ислохотлар, айниқса, табиёт профилактикаси соҳасида эришилаётган ютуқлар алоҳида эътиборга сазовор.

Иштирокчилар ички, жарроҳлик касалликлари, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, юқумли касалликлар, эпидемиология, ОИВ/ОИТС инфекцияси йўналишлари бўйича секцияларга бўлинган ҳолда иш юритди. Касалликларни ўз вақтида аниқлаш, тўғри ташхис қўйиш ва даволашда самарали усулларни қўллаш, даволаш жараёнига илғор тажрибаларни татиқ этиш сингари долзарб мавзуларда илмий маърузалар қилинди.

Тадбир доирасида маҳаллий ишлаб чиқарувчилар, табиёт ва фармацевтика компанияларининг дори-дармонлари, сурункали ноинфекцион ҳамда юрак қон-томир касалликларини даволашда қўлланиладиган жиҳоз ва воситалар ҳамда илғор технологиялар кўргазмаси ташкил этилди.

Фахриддин УБАЙДУЛЛАЕВ,
(ЎЗА).

Долзарб мавзу

ЎТКИР ЮКУМЛИ ИЧАК КАСАЛЛИКЛАРИДАН САҚЛАНИШ

Ўлкамизда ёзнинг жазирама кунлари бошланиб, мевасабзавот ва полиз экинлари пишиб етилди. Дастурхонимизда турли ноз-неъматларнинг борлиги учун Яратганга шукрона айтаемиз. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари бозор расталарида ўз таровати билан ҳар бир киши эътиборини тортмоқда. Растага жойлаштирилган маҳсулотни қизиқиш билан татиб кўрган бўламиз. Лекин уларнинг санитария-гигиеник ҳолати, текширув лабораториясидан ўтказилган-ўтказилмаганига эътибор бермаймиз. Бунинг натижасида ўткир юқумли ичак касалликларига чалиниб қолишимиз ҳеч гап эмас.

Қорин тифи, сальмонеллез, ичбуруғ, вирусли гепатитнинг А тури, ротавирусли гастроэнтерит ва бошқа касалликлар билан оғриганда, қилган хатомизни англагандек бўламиз. Бу касалликлар мавсумий характерда бўлиб, ёз фаслида кенг тарқалади. Ташқи муҳитда тарқалган бактериялар, яъни сальмонеллез, паратифоз, протей, стафилококк, стрептококк, ботилунис микроблари ўткир ичак касалликларини келтириб чиқарувчи асосий омилдир. Микроб тарқалишида беморгина эмас, балки соғлом, лекин ўзида микроб ташиб юривчи одам, ҳайвон, ўсимлик, мевасабзавотлар ҳам хавфли ҳисобланади.

Таъкидлаганимиздек, ёз ойларида ўткир юқумли ичак касалликлари кўп тарқалади. Аҳоли кўпроқ сув, ҳар хил чанқовбосди ичимликларни ича-

ди. Мевасабзавот, кўкат истеъмол қилади, касаллик кўзгатувчи микроб билан ифлосланган очиқ сув ҳавзаларида чўмилади. Оқибатда касаллик авж олиши мумкин.

Касалликнинг клиник белгилари қандай? Беморда ҳолсизлик, кўнгил айнаши, қайт қилиш, қорин оғриги, ичнинг суюқ кетиши, тана ҳарорати кўтарилиши каби аломатлар кузатилади. Унга ўз вақтида тегишли тиббий ёрдам кўрсатилмаса, аҳволи оғирлашиб, ичак фаолиятининг бузилиши, бош мия тўқимаси, юрак қон-томири, жигар ва буйрак функцияси, моддалар алмашинувида зарар етади.

Ичак инфекцияси кўзгатувчилари ташқи муҳитга анча чидамли бўлиб, қорин тифи микроблари оқар сувда, сабзавот ва мевада 5 кундан 10 кунгача, кўлмалар сувда бир ойгача, нон

ва нон маҳсулотлари юзасида 50 кунгача тирик сақланади. Сальмонеллез кўзгатувчиси озиқ-овқат маҳсулотларида қулай шароитда тез кўпайиши мумкин. Юқумли касаллик микроблари асосан, ахлат орқали ташқи муҳитга чиқади ва атропо-муҳитни ифлослантиради. Ичбуруғ касаллиги билан оғриган беморнинг 1 гр. ахлатидан 1 миллионгача, қорин тифига чалинган кишининг 1 гр. ахлатида эса 10 миллион донагача касаллик тарқатувчи бактерия борлиги аниқланган.

Ўткир юқумли касалликларнинг юқиш йўллари бир-бирига ўхшаш бўлса-да, ҳар бирида ўзига хослик борлигини кузатиш қийин эмас. Қорин тифи касаллигида етакчи юқиш омил ифлос сув ҳисобланса, ичбуруғ ва сальмонеллезда зарарланган озиқ-овқат маҳсулотлари имкон туғдириши мумкин.

Касаллик кўзгатувчиси одам организмига тушиб, токи илк аломатлар пайдо бўлгунча маълум муддат ўтади. Илк давр белгиларсиз кечади ва у касалликнинг яширин муддатидир. Бу давр бир неча соатдан 21 кунгача давом этиш эҳтимоли бор. Сальмонеллезда яширин давр 6 соатдан 2 кунгача, ичбуруғда 2 кундан 7 кунгача, қорин тифида 7 кундан 21 кун-

гача ва вирусли гепатитнинг А турида 7 кундан 35 кунгача давом этади. Бу давр айрим ҳолатларда қисқариши ва чўзилиши ҳам мумкин.

Аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш, санитария-гигиена талабларига риоя қилиш, ободонлаштириш ишларини мунтазам амалга ошириш, умумий овқатланиш, озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва сотиш билан шуғулланадиган корхоналарда меҳнат қонунчилиги меъёрларига эътибор қаратиш, соғлом турмуш тарзини йўлга қўйишда муҳим аҳамият касб этади. Овқатланишдан олдин, ҳожатхонадан чиққач, кўлларни совунлаб ювиш, касалликнинг олдини олиш шартдир.

Ўткир юқумли ошқозон-ичак касалликлари болалар, қариялар орасида кўп учраб, оғир ўтиши таъкидланади. Бир ёшгача бўлган болалар ўртасида хасталикнинг кўп учрашига сабаб, эмизикли оналар ўз гўдақларини кўкрак сути билан эмас, турли сут бўтқалари билан боқишади. Сунъий озуқа кунига бир марта тайёрланиб, кун бўйи иситиб берилса, табиийки, боланинг иммунитетни пасайиб, касалликка тез чалинувчан бўлиб қолади. Бола ошқозон-ичак системасининг ўзига хос нозикли-

ги шундаки, унинг ичак шиллик пардасидан охиригача ҳазм бўлмаган овқат микроб ва зарarli маҳсулот (токсин)лар осонликча ўтади. Чақалоқда овқат ҳазм қилиш жараёнининг бузилиши қайт қилиш, қориннинг дам бўлиши ва ич кетиши билан кузатилади.

Касалликни даволагандан кўра унинг олдини олиш ва чалинмаслик чораларини кўриш афзалроқдир. Илк белгилар пайдо бўлиши билан дарҳол шифокорга мурожаат қилиш лозим. Ҳашарот, пашша ва суваракларнинг кўпайишига йўл қўймаслик даркор. Озиқ-овқат маҳсулотлари, айниқса, сут ва тез айнайдиган озиқ-овқат турларини совутгичда, алоҳида идишларда сақлаш тавсия қилинади. Хонадонларда ва умумий овқатланиш ошхоналарида сут, ёғ, тухум, гўшт, балиқ, колбаса, мевасабзавот, чанқовбосди ичимликлар, музқаймоқ, шарбатни тайёлаш усулларига, сақланиш ҳолатига, сифатига, тозаллигига, яроқлилик муддатига, албатта, эътибор бериш зарур.

Раҳима МИРЗАЕВА,
Тошкент шаҳар Сергели туманидаги
12-оилавий поликлиника
умумий амалиёт шифокори.

Оилавий фаровонлик

СОҒЛОМ АВЛОД – БАҲАРАТОР
ЖАМИЯТ КАФОЛАТИ

Оила – жамиятнинг асоси. Ҳар бир киши давлат ва жамият ривожига хизмат қилиши, халққа нафи тегадиган эзгу ишларни амалга ошириши учун аввало унинг оиласи тинч, осойишта бўлиши керак. Мамлакатимиз мустақиллиги йилларида соғлом оилани шакллантиришга жиддий эътибор қаратилмоқда.

Оналик ва болаликнинг давлат томонидан муҳофаза қилиниши қонунларимизда ўз ифодасини топган. Оналар ва болаларга юқори сифатли тиббий хизмат кўрсатиш мақсадида Республика ихтисослаштирилган акушерлик ва гинекология ҳамда педиатрия илмий-амалий тиббиёт марказлари, уларнинг вилоят филиаллари ва барча ҳудудларда болалар кўп тармоқли тиббиёт марказлари ташкил этилди. Бу каби эзгу ҳаракатлар албатта, келажакимиз эгалари бўлган фарзандларимизнинг соғлом ва баркамол бўлиб вояга етишларида катта роль ўйнайди.

Дарҳақиқат, давлатимиз раҳбарининг 2009 йилдаги ПҚ-1096 ва ПҚ-1144-сон қарорлари ижроси бўйича ўтган даврда «Фертил ёшдаги аёллар, ўсмир қизлар ва болаларни соғломлаштириш» ҳафталиклари доирасида малакали мутахассислар томонидан республикамизнинг барча вилоят, туман, шаҳар бирламчи тизим шохобчаларида фертил ёшдаги аёллар, болалар йилига икки марта тиббий кўрикдан ўтказилганлигидан барчамиз хабардоримиз.

Давлат миқёсида қўйилаётган бу вазифалар ижросига биз ҳам масъулмиз. Коллежимиз ўқувчилари ўртасида соғлом турмуш тарзини йўлга қўйиш, овқатланиш рақсонли тўғри белгилаш, шахсий гигиена

қоидаларига риоя қилиш бўйича тарбиявий соат машғулотларини олиб борамиз. 2014-2015 ўқув йили мобайнида ўқувчиларимиз ўз яшаш манзилларидаги оилавий поликлиникаларида тиббий кўриқдан ўтказилишини қатъий назорат қилдик.

Дарҳақиқат, оила мустақамлигини таъминлаш ҳамда соғлом, баркамол авлодни вояга етказиш мақсадида тиббий маданиятни ошириш, қизларни турмушга муносиб тайёрлаш, эрта никоҳларга барҳам бериш, туғма ва ирсий хасталикларнинг олдини олиш борасидаги ишларни самарали ташкил этишга алоҳида эътибор қаратилаётгани барчамизни қувонтиради.

БМТнинг оналар ва болалар ўлимини камайтириш бўйича Минг йилликнинг ривожланиш мақсадларига мамлакатимиз халқининг хайрихоҳлиги баланд. Ушбу ҳужжат асосида оналар ўлими ҳолатларини таҳлил қилиш, туғруқ мажмуалари ва шошилиш ёрдам кўрсатиш бўйича туман тиббиёт бирлашмалари бўлималарининг тайёргарлигини таъминлаш бў-

Дарҳақиқат, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш бўйича ҳар қандай кўмак ва ғамхўрлик жамият ривожига, мамлакат тараққиёти ва миллий манфаатларимиз учун хизмат қилиши муқаррар. Зеро, оила соғлом экан, зурриётларимиз соғлом ва ўз навбатида жамиятимиз гуллаб-яшнайдиган, ривожланади.

Умида ҲАСАНОВА,
Элмира МАХМУДОВА,
Тошкент шаҳридаги Миробод sanoat
касб-хунара коллежи ўқитувчилари.

Шеърят

КЎЗИМ ГАВҲАРИДА
ЁРИШДИ ОЛАМ

Республика ихтисослаштирилган кўз микрохирургияси марказининг тажрибали шифокори ҳамда ўз касбининг устаси бўлган Дилшод Абдуназаров фаолияти, шунингдек унинг камтарлиги, хушмуомалалиги тўғрисида таҳририятимизга кўплаб миннатдорлик хатлари келиб туради. Кунга кеча газетамизга шоирқалб инсон Абдугани Сулаймонов марказ директори Зафар Сиддиқов ва Дилшод Абдуназаров лардан гоят мамнун эканлигини билдирди. Ва кўз соҳасидаги операцияси муваффақиятли чиққанлиги ҳамда бутун борлиқни қайта кўришида ўз билим ва тажрибасини аямаган Дилшод Набиевичдан миннатдорлигини ушбу шеърини мисраларида изҳор этди.

**Биламан сирлар кўп ҳаёт қаърида,
Гоҳ гулгун кезасан, гоҳ қоласан танг.
Шунда ўз қаддингни кўтармоқ учун,
Борлиқдан излайсан шодлик деган ранг.**

**Етук ёшда билдим: ҳар бир кунимиз –
Мўъжизага тўла, тўла ҳайратга.
Истасанг нафратни айлантасан,
Қадим туйғу билан соф муҳаббатга.**

**Мен бугун бир сирни ошкор айладим,
Хира тортган кўзим бўлгач, нурафшон.
Мўъжизакор экан сизнинг кўлингиз,
Меҳрибон шифокор, зукко Дилшоджон.**

**Кўзим гавҳарида ёришди олам,
Меҳрингиз тонг бўлиб уйғотди кунни,
Сиздай шифокорлар борлиги балки,
Бахту омадидир бу чархи дунни.**

**Устозингиз билан елкама-елка,
Тўлдириб яшайсиз қалбни зиёга.
Сизлар гавҳар қўйган нурли кўз билан,
Боқмоқ қандай роҳат гўзал дунёга.**

**Абдугани кўнгли, дарёларга тенг,
Кўзимнинг ичида жилмаяр осмон.
Устозингиз нафаси теккан кўлингиз,
Чинакам мўъжиза, укам Дилшоджон.**

Абдугани СУЛАЙМОН.

Ёз – ўтмоқда соз!

100 ҚАТНОВГА МЎЛЖАЛЛАНГАН

Жиззах вилояти ихтисослаштирилган болалар стоматология поликлиникасида фарзандларимизга замонавий тиббий хизмат кўрсатилмоқда. 100 қатновга мўлжалланган муассаса "Саломатлик-3" лойиҳаси асосида замонавий тиббий жиҳоз ва ускуналар билан таъминланган. Бу ерда жарроҳ стоматолог, педиатр стоматолог, ортодонт хизматлари йўлга қўйилган бўлиб, 40 дан зиёд малакали тиббиёт ходими меҳнат қилмоқда.

ЎЗА.

Жараён

ЗАМОНАВИЙ ШИФО МАСКАНИ

Фарғона туманидаги "Шоҳимардонобод" қишлоқ врачлик пункти ҳудуддаги Новкент ва Шоҳимардонобод қишлоқларининг 7 минг 900 га яқин аҳолисига сифатли тиббий хизмат кўрсатади. Шифо маскани "Саломатлик-2" лойиҳаси асосида замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан таъминланган.

Бу ерда аҳолини тиббий кўриқдан ўтказиш, биринчи ёрдам кўрсатиш, амбулатор шароитда соғломлаштириш, эмлаш каби тадбирлар ўз вақтида, сифатли бажарилмоқда. Аҳолининг репродуктив саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш борасидаги тушунтириш ишлари ва профилактика тадбирлари натижасида касалликларнинг олди олинмоқда.

ЎЗА фотомухбири
Муқимжон ҚОДИРОВ олган суратлар.

Янгилик

НЕЙРОХИРУРГИЯДА НОЁБ ОПЕРАЦИЯ
АМАЛГА ОШИРИЛМОҚДА

Республика нейрохирургия илмий марказида Ўзбекистон бўйича биринчи марта болалар церебрал фалажланиши (БЦФ) билан оғриган бемор болаларда жарроҳлик амалиёти ўтказилди. Шу пайтгача бу амалиёт фақат Европа ва Осиёнинг етакчи давлатлари ҳамда АҚШда ўтказилар эди.

Болалар церебрал фалажланиши ҳаракат аъзолари бузилиши билан боғлиқ бўлиб, бемор қўл-оёқлари ва бутун танасини чегараланган даражадагина ҳаракатлантиради, холос.

Тиббиёт ҳамisha бундай беморларга уларнинг ҳаракатланишини яхшилашга ёрдам берувчи жарроҳлик амалиётини ўтказиб, кўмаклашишга ҳаракат қилган. Шундай опе-

рациялардан бири "орқа селектив ризотомия" деб аталади. Энди бу амалиёт мамлакатимизда ҳам татбиқ қилинмоқда.

Республика нейрохирургия илмий маркази мутахассислари биринчилардан бўлиб, бу технологияни қўллашди. Операциянинг моҳияти патологик жараёнда иштирок этаётган орқа миёдаги сезги толаларининг кесишишини тўхтатишдан иборат. Жарроҳлик чоғида мах-

сус тиббий жиҳозлар асаб тўқималари ва мушакларнинг ҳаракат қобилиятини назорат қилади.

Амалиётда биринчи бемор тўққиз ёшли Камолитдин бўлди. Операция муваффақиятли ўтди. Шифокорлар беморнинг қадам олиши яхшиланишига эришишди, БЦФ оқибатида ривожланувчи нуқсонларнинг катта қисми бартараф этилди.

Намоз ТОЛИПОВ.

(Газетамизнинг келгуси сонларида ушбу амалиёт тўғрисида кенгроқ материал бериб борамиз).

Обуна – 2015

Ҳурматли
муштарийлар!

«Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш – Здравоохранение Узбекистана» газетасига 2015 йилнинг иккинчи ярим йиллиги учун обуна мавсуми бошланмоқда.

Республикамиз тиббиёт тизимида амалга оширилаётган ижобий ишлар ҳамда ҳамкасбларингиз тажрибаси билан танишишни, шунингдек, тиббиёт янгиликларидан хабардор бўлишни истасангиз, севимли газетангизга обуна бўлишни унутманг!

Нашр индекси: 128.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги жамоаси вазирликнинг Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш Бош бошқармаси бошлиғи ўринбосари Дилфуза Раҳимовна Ҳасановага волидаи муҳтарамаси

Машкура ЮСУПОВАнинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Газета
муассиси:
Ўзбекистон
Республикаси
Соғлиқни
сақлаш
вазирлиги

Бош муҳаррир Асилбек ХУДАЯРОВ
Нашр учун масъул
Бош муҳаррир ўринбосари
Ибодат СОАТОВА

Газета ўзбек ва рус тилларида чоп этилади. Ҳафтанинг жума кунлари чиқади. Мақолалар кўчириб босилганда «O'zbekistonda sog'liqni saqlash – Здравоохранение Узбекистана» газетасидан олинди, деб кўрсатилиши шарт.
Интернет саҳифаларидан фойдаланилган суратларга «i» шартли белгиси қўйилади.

Манзилемиз: 100060, Тошкент шаҳри,
Истикбол кўчаси, 30-уй, 2-қават.
Тел/факс: 233-13-22, тел.: 233-57-73. Газета
Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот
агентлигида 2009 йилнинг 11 март куни
рўйхатга олинган. Гувоҳнома рақами 0015.

Газета материаллари таҳририят
компьютер марказида
терилди ва саҳифаланди.

Адади 6560 нусха.
Буюртма Г-658.

Газета «ШАРҚ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида
чоп этилди. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Газета ҳажми 2 босма табоқ. Формати А3. Офсет усулида босилган.

Саҳифаловчи Бахтиёр ҚҶШОҚОВ.

Босмахонага топшириш вақти – 20.00.

